

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רמט

ערב שבת קודש
פרשת בלק
ט"ז בתמוז התשע"ח

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

פקודת יום

לא גרע משרביטו של מלך!

...המדובר לעיל שיש צורך להיות "אנשי צבא": אפילו בעניינים שהרבי מעולם לא הורה ולא ציווה בפירוש לעשותם, מכל מקום, אם זהו עניין שיש לו איזו שייכות עם הרבי, דהיינו, שברור אצלו שזהו רצונו של הרבי, גם אם הרבי לא ציווה עליו מעולם לעשותם - הגה כיוון שזה רצונו של הרבי, יש בזה העניין ד"תהא אימתו עליך".

כאשר מתבוננים בעניין הפצת המעיינות, מבינים בפשטות שאין חילוק בין ארצות-הברית לשאר מקומות - הרבי התחיל בהפצת חסידות בארה"ב, מצד הסדר ד"מעט מעט אנרשנו", אבל מובן שכוונת הרבי הייתה להפיץ חסידות לא רק בארה"ב אלא בכל קצוי תבל.

וכיוון שכן, אף שלא ציוו עליו בפירוש להפיץ חסידות במקום פלוני, ולא קיבל על כך שום פקודה או הוראה כו' - הרי כיוון שבפנימיותו יודע הוא שזהו הרצון, לא גרע משרביטו של מלך, שמי שאין לו אימה מהשרביט, הרי זה היפך העניין ד"שום תשים עליך מלך", וחשיב מורד במלכות!

(משיחת ש"פ בראשית תשכ"א - הוציא מנחם סדך בט עמ' 133)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל טפין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישע"י ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט"ז בתמוז ה'תשע"ח - כ"ג בתמוז ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ז בתמוז	הלכות זכיה ומתנה פרק י-יב.	הלי איסורי ביאה פרק יז.	מ"ע רמה.
ש"ק	י"ז בתמוז	הלכות שכנים.. בפרקים אלו.	פרק יח.	מ"ע רלו.
א'	י"ח בתמוז	פרק ד-ו.	פרק יט.	מ"ע רלו.
ב'	י"ט בתמוז	פרק ז-ט.	פרק כ.	מ"ע רלו.
ג'	כ' בתמוז	פרק י-יב.	פרק כא.	מ"ע רלו.
ד'	כ"א בתמוז	פרק יג-יד. הלכות שלוחין ושותפין.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק כב.	מ"ע רמה.
ה'	כ"ב בתמוז	פרק ב-ד.	הלי מאכלות אסורות.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רמה.
ו'	כ"ג בתמוז	פרק ה-ז.	פרק ב.	מ"ע רמה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן זריחת החמה	זמן ק"ש	צוות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה						
ו', ט"ז בתמוז	3.00	4.10	4.37	9.09	12.44	1.20	7.50.7	8.19
ש"ק, י"ז בתמוז	3.00	4.10	4.38	9.09	12.44	1.20	7.50.7	8.19
א', י"ח בתמוז	3.01	4.11	4.38	9.09	12.44	1.20	7.50.7	8.18
ב', י"ט בתמוז	3.01	4.11	4.39	9.10	12.45	1.20	7.50.7	8.18
ג', כ' בתמוז	3.02	4.12	4.39	9.10	12.45	1.20	7.50.6	8.18
ד', כ"א בתמוז	3.03	4.12	4.40	9.10	12.45	1.20	7.50.5	8.18
ה', כ"ב בתמוז	3.04	4.13	4.40	9.11	12.45	1.21	7.50.4	8.18
ו', כ"ג בתמוז	3.05	4.14	4.41	9.11	12.45	1.21	7.50.3	8.18

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	חדה"נ	צה"ש	חדה"נ	צה"ש	חדה"נ	צה"ש	חדה"נ	צה"ש
בלק	7:13	8:31	7:29	8:34	7:22	8:35	7:29	8:32
פנחס	7:13	8:30	7:28	8:33	7:21	8:34	7:29	8:31

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקיביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

התענית⁴⁷.

מנחה: התפילה – בשעה מאוחרת יחסית⁴⁸.

וידבר וקטורת, אשרי, חצי קדיש, קריאת 'ויחל' כבשחרית, לשלושה עולים, והשלישי הוא המפטיר, ואין אומרים חצי קדיש לאחר הקריאה. מפטירים "דרשו ה' בהמצאו" (ישעיהו נה, ג – נו, ח), ומברך אחר-כך שלוש ברכות עד 'מגן דוד'. יהללו, חצי קדיש⁴⁹.

גם היחיד אומר 'עננו' בשומע תפילה, ללא חתימה, ומסיים "כי אתה שומע...". ואם שכח (וכבר אמר ה' של סיום הברכה), אומרו בלא חתימה אחרי 'אלוקי נצור' קודם 'היו לרצון' האחרון. הש"ץ אומר 'עננו' כבשחרית (ראה לעיל), בכרכה בפני עצמה בין גואל ישראל ל'רפאנו'. הנוהגים נשיאת כפיים בכל יום, נושאים כפיים בתפילה זו⁵⁰, וכשאין נושאים כפיים אומר הש"ץ ברכת כוהנים.

הרבי חידש את המנהג הישן (שמקורו במשנה) לומר "דברי כיבושין" אחרי מנחה דתענית-ציבור: "כדאי לעורר על המנהג הנ"ל, שבמקומות שאפשר לפעול זאת, יאמרו אחרי מנחה (כמה מילים, לכל הפחות) 'דברי כיבושין', או מזמור תהילים המתאים לעניינים אלו, ובמקומות שמצד טירחא דציבורא [או מצד ביטול מלאכה, וכיוצא-בזה] אי אפשר לפעול זאת – על-כל פנים יהרהרו במחשבה עניין של 'דברי כיבושין', ומאחר ש'רחמנא ליבא בענין – ובפרט עניינים הקשורים בתשובה, ש'עיקר התשובה בלב' – הרי 'מחשבה טובה, הקדוש-ברוך' הוא מצרפה למעשה⁵¹.

(47) (כולל ההערה הקודמת) לקוטי-שיחות הנ"ל עמ' 470.

(48) שו"ע אדה"ז סי' קכ"ט ס"א. ספר-המנהגים עמ' 48 הערה 20. אס"כ הרבי היה מתפלל בשעה הרגילה בכל יום – 15:15 (כנראה בגלל סדרי הישיבה, שסדר נגלה אחה"צ מתחיל בה תמיד בשעה 15:30).

(49) במראות-קודש נראה, שכאשר היה הרבי ש"ץ, התחיל את החצי-קדיש במנחת תענית-ציבור מיד לאחר סיום ברכות-ההפטרה (כדי למנוע הפסק, ע"ד מנהגו במנחת ש"ק), ותוך-כדי אמירתו, אמרו "יהללו" והחזירו את הס"ת לארון-הקודש.

(50) ולכאורה יש לנוהגים כך להקפיד עכ"פ כהספרדים שלא לשאת כפיהם אלא תוך חצי שעה שלפני השקיעה (כפי-החיים סי' קכ"ז, ע"פ הב"ח. וראה לוח דבר בעתו – צום גדליה, 'לקוטי-יוסף' – מועדים' עמ' 550 ושי"ג, ונטעי-גבריאל הל' בין-המצרים פי"ג סי' ושי"ג).

(51) לקוטי-שיחות כרך כ' עמ' 352, ושי"ג. וחבל שככל הידוע, טרם הונהג הדבר בפועל אפילו בין אנ"ש (מלבד הצפיה בדברי הרבי במראות-קודש במקום שאפשר).

קוראים 'ויחל' בשחרית ובמנחה גם אם יש רק שלושה מתענים. מי שאינו מתענה, לא יקראוהו לעלות לתורה. קראו לתורה למי שאינו מתענה וצר לו להודיע זאת מפני חילול השם – יעלה.

את הפסוקים "שוב מחרון אפך..."; "ה' ה' א"ל רחום... ונקה"; "וסלחת..." – אומר הציבור בקול רם, ואחריהם אומרם הקורא בתורה. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כשעלה לתורה, החל לאומרם עם הציבור וסיימם עם הבעל קורא.

עניינא דיומא: כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מביא⁴¹: "שביום י"ז בתמוז ותשעה באב יש לומדים (אף שמעטים הם ביותר – ולא נתפרסם כלל וכלל⁴²) בתורה (בנביאים) פרשת היום על-דבר 'צום הרביעי' ו'צום החמישי'⁴³ (על-דרך שבכל יום אומרים שירו של יום וכיוצא-בזה)⁴⁴.

צדקה: בימי התעניות נוהגים לתת לצדקה לפני תפילת מנחה 'אגרא דתעניתא', ויש נותנים לפי עלות הסעודות שהיו אמורים לאכול היום⁴⁵. ו"מנהג ישראל להרבות בצדקה (הן בכמות, והן באיכות – על-ידי סבר פנים יפות כו'⁴⁶) ביום

(41) ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 547 הערה 63.

(42) ראה עד"ז בבר-איש-חי שנה א' הל' חנוכה אות כג, מס' מועד לכל חי למוה"ר חיים פלאגי.

(43) מלכים ב כה, ג'ח; ירמיה לט, ב'ז; זכריה ח, יח"ט.

(44) ויתירה מזה – התורה היא נצחית גם לעתיד-לבא. כולל חלקים אלו בנביאים המדברים על-דבר הצומות; אלא שבתורת-אמת ותורה-אור מאיר בגלוי הטוב שבכל דבר (כמבואר במקום אחר בענין "יעקב ועשיו האמורים בפרשה"), היינו הטוב שבצומות אלו, כפי שיהפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים לעתיד-לבוא, ואדרבה – על-ידי הלימוד בנוגע להירידה לפי שעה. הרי זה מגדיל השמחה והיום-טוב (ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 547 הערה 63).

(45) כמארז"ל (ברכות ו, ב) "אגרא דתעניתא – צדקתא", ופירש"י "שנותנין צדקה לערב, לפרנסת העניים שהתענו היום", הובא להלכה במטה משה סי' תשנ"ה. ובא"ר סי' תקס"ו ס"ק ב כתב "ויש נוהגין לשער מה שהיה אוכל ביום התענית, ליתן לעניים בערב", הובא בה'התועדויות' תשמ"ט ח"ב עמ' 460, ובהערה 35 שם "ומהטעמים לזה – שהרי מה שאינו אוכל ושותה ביום התענית – אין זה כדי שסכום הסעודות יישאר בכיסו, ואח"כ ישתמש בו לענייני חול, אשר, עם היותם ענייני חול של יהודי, שהם בוודאי בתכלית הכשרות כו', אין זה דומה כלל להעילוי דקדושת הצדקה". ובלקוטי-שיחות כרך כה עמ' 471 מבאר בדרגא נעלית יותר, יש כ"ד לגלות את העניין ד"צום ויום רצון לה", עד ל"צום אבחרהו" – יש להוסיף במצוות הצדקה, שהיא מעין ודוגמת "מצות ה' ממש... [להחיות העולמות] בתורת צדקה וחסד חנם" (אגה"ק סי' יז) מצד הרצון והבחירה דלמעלה, עיי"ש.

(46) "רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ה ה"ד. טושו"ע יו"ד סי' רמט ס"ג".

סוף-כל-סוף יהיה הניצחון במלחמה

שני מצבים בעבודת ה': מלחמה בהעלמות והסתרים או ניצחון והפיכתם למסייעים • גם בדרגת יעקב נאמר "לא הביט אוון", אולם הדבר בא על-ידי הרבה "עמל" • כיצד פירש אדמו"ר הצמח-צדק את מאמר הגמרא "מה לי קטלא כולא כו" • במוצאי שבת, כאשר מוחלפת שוב העבודה מ"ישראל" ל"יעקב", מבטיחים לכל יהודי "אל תירא עבדי יעקב", הניצחון בא יבוא! • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

של "לאום מלאום יאמץ"⁴, "כשזה קם זה נופל"⁵, כמבואר בתניא⁶ ובארוכה בדרושי חסידות בכמה מקומות פרטי העליות והירידות שבוה. אמנם, כיון שכל ישראל הם "נצר מטעי מעשה ידי" של הקב"ה, הרי כשם שהקב"ה הוא כל יכול, יש גם להם הכוח ד"כל יכול" לנצח במלחמה, ניצחון באופן שלא זו בלבד ש"יש לו חלק לעולם הבא"⁸, היינו, שהוא בעצמו יישאר בקיום נצחי, היפך עניין השבייה בקליפות רחמנא-ליצלן, אלא עוד זאת, שיוציא משם את כל הניצוצות השייכים אליו. כי, אם הניצוצות השייכים אליו, נשארים שם, הרי כיון שניצוצות אלו שייכים אליו, נמצא גם הוא שם יחד עימהם, כך, שלא יתכן שהוא יהיה נצחי, בה בשעה שניצוץ אחד נשאר במקום שאינו יכול להיות נצחי –

אלא, כיון שכוח זה נמשך למטה, בהגדרות של זמן ומקום, יתכן שהניצחון יהיה לאחרי משך זמן, לאחרי כמה טלטולים מעולם לעולם, ממקום

א. אודות מוצאי שבת וענייניה מדובר בחסידות בכמה מקומות, אבל, ברוב המקומות מדובר אודות עניינים ופרטים שישנם במוצאי שבת, כמו: הבדלה, בשמים, אור, פרטי הגוונים שישנם באור, וכיוצא-בזה, ורק במקומות ספורים מדובר אודות מוצאי שבת כשלעצמו, ללא פרטים נוספים בזה. ואחד המקומות הספורים הוא – בליקוטי תורה¹, בבאיור ב' הדרגות של "יעקב" ו"ישראל" שישנם בכל אחד ואחד, שעל זה נאמר² "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" (כדלקמן).

ב. ובהקדמה:
כאשר יהודי צריך למלא שליחותו בעלמא דין, "אני נבראתי לשמש את קוני"³, הרי מצד הלעומת זה ישנם כמה מנגדים, ופשיטא – העלמות והסתרים כו', וצריך לעמוד כנגדם ולנהל עימהם מלחמה, שזוהי כללות המלחמה של יעקב עם עשו, שהיא באופן

מותר באכילה עד עלות השחר²⁶. שחרית: אין לשטוף את הפה בתענית ציבור²⁷. קטנים שיש בהם דעת להתאבל מאכילים אותם מאכלים פשוטים, ולא יאכלו מעדנים²⁸. הציבור אומר 'עננו' רק במנחה. הש"ץ אומר (בחזרת הש"ץ) 'עננו' בברכה בפני עצמה בין ברכת 'גואל ישראל' לברכת 'רפאנו', אף אם יש בבית הכנסת רק שלושה מתענים²⁹. ואם אין – אומרו ב'שומע תפילה'³⁰. סליחות³¹:

(26) שו"ע סי' תקס"ד ונו"כ. וראה אג"ק לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ח"ג עמ' עה, שלכל הדעות מותר (כל ימות השנה), גם לדעת האוסרים זאת בכלל על-פי הוזהר, אם עושה זאת לרפואה או לכוון דעתו בתפילה וכיוצא בזה (כמובן, לאחר אמירת ברכות-השחר וברכת-התורה אם הוא אחרי חצות הלילה. ואל ישכח ליטול ידיו שוב כראוי לאחר עלות-השחר).

(27) שו"ע סי' תקס"ז ס"ב. 'ספר-המנהגים עמ' 1. המצטער מאי-רחיצת הפה, יש לדון להקל לשוטפו בנוול שאינו ראוי כלל לשתיה. שכן ובירך על מאכל או משקה וזכר שתענית היום – כמדומני שפוסקים כדעה שלא יטעם כלל, אלא יאמר בשכמל"ו (ראה נטעי גבריאל בין-המצרים ח"א פ"ג ס"ח). שכן ולעס – יפלוט, וגם אם אכל – ימשיך בתעניתו (מטה-אפרים תר"ב סכ"א).

(28) ראה בענין זה כ"החיים סי' תק"ס ס"ק ט ונטעי-גבריאל בין-המצרים פ"ו עמ' סח, ויש"נ.

(29) ספר-המנהגים עמ' 45, עיי"ש, ובאג"ק חט"ז עמ' שיג מעתיק הרבירק "ג' מתענים" (ראה 'התקשרות', גיליון לג עמ' 18), וכן הביאו בלוח כולל-חב"ד לתענית אסתר, מהערות הרבי ללוח תש"ז. ש"ץ ששכח ברכה זו וזכר קודם שאמר 'ה' מחתימת 'רפאנו' חזר ואומר 'עננו' ו'רפאנו' ה' וכשאמר 'ה' אומר עננו ב'שומע קולנו' וחותם 'בא', העונה בעת צרה ושומע תפילה. שכן גם שם, אומרה ברכה בפני עצמה אחר 'שים שלום' (לוח כולל-חב"ד, צום גדליה).

(30) משנה-ברורה סי' תקס"ו ס"ק יג.

(31) סידור תהילת-ה' (הישן) עמ' 362. ספר-המנהגים עמ' 45. כמה מהמקורות למנהגים דלהלן (כולל קריאת התורה) צוינו ב'התקשרות' גיליון לג עמ' 20, וראה גיליון מ' עמ' 18.

יום מילה שחל היום, כשהמילה בשחרית במניין זה, אומרים סליחות ויודי כרגיל, ללא נפילת אפים. ו"א שבעל הברית עצמו לא יאמר סליחות (ראה השלמה לשו"ע אדה"ז מהרב בעל ה'דברי נחמיה', סי' קלא סוף ס"ו, נדפסה בסוף ח"א עמ' 357). לענין אבינו מלכנו, משיחתו תשרי תשל"ה. זאת בניגוד להוראותיו בנדון בשנת תשכ"ה – ראה 'אוצר' שם עמ' קס ס"ט. וראה המסופר ב'התקשרות' גיליון שלא עמ' 18).

המתפלל במניין בנוסח אחר, לכאורה צריך לומר הכל כסדר דין (ללא י"ג מידות, כמובן), ורק יענה י"ג מידות עימהם. אמנם ראה 'התקשרות' גיליון תקל"ד עמ' 16 הערה 18, וגם ב'לקט הקמח החדש' סי' קלא ס"ק ז כתב שגם מעט לפנינו או לאחריהם מיקרי

(4) תולדות כה, כג.
(5) פרש"י עה"פ.
(6) פ"ט.
(7) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.
(8) ראה סנהדרין שם.

(1) פ' בלק עב, ב.
(2) בלק כג, כא.
(3) משנה וברייתא סוף קידושין.

למקום, אבל סוף כל סוף בודאי יבוא לידי ניצחון. והנה, כאשר יהודי מנצח במלחמה – אזי נקרא בשם "ישראל", שזהו שם המעלה שניתן ליעקב כאשר נתעלה לדרגה נעלית; מה שאין כן כאשר נקרא בשם "יעקב" – הרי זה קודם שניצח את המלחמה, בהיותו אפילו בדרגה תחתונה שעבודתו היא בבחינת "עקב" (יו"ד עקב)⁹ בלבד, שזהו החלק התחתון שבגוף. היינו, שעבודתו אינה באופן של טעם ודעת, הבנה והשגה באלקות, וחסר אצלו אפילו בעבודה שמצד המדות שבלב, שהוא עניין ההרגש בעניינים אלקיים ורוחניים, אלא עבודתו היא רק מצד קבלת עול. ומצד זה שייך הוא ל"קומה שלימה"¹⁰ של כללות עם ישראל, אבל, לא לדרגה העליונה ד"ראשיכם שבטיכם וזקניכם"¹¹, כי אם לדרגה היותר תחתונה ד"חוטב עציך" ו"שואב מימך"¹¹, שעבודתם אינה בעניין השכל והרגש, כי אם בעניין המעשה בפועל. ומכל מקום, גם כאשר יהודי נמצא בדרגה זו, מובטח לו שסוף כל סוף יצא במלחמה, שאז יקרא בשם המעלה – "ישראל".

ג. והעניין בזה:

בקריאת¹² שם ישראל נאמר¹³ "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל". "אלקים" – שפירושו כאן מלאכים¹⁴ – קאי בכללות על ההעלם של ע' השרים שלמעלה, שעלידם עוברת ההשפעה של הדברים הגשמיים והחומריים¹⁵, שמסתירים על אלקות. מההעלם של "אלקים" נעשה העלם גדול יותר של "אנשים" – אנשים ירודים שלועגים מיהודי שמקיים תורה ומצוות¹⁶. כפי שאנו רואים במוחש

שההעלם של "אנשים" קשה לקבלו יותר מאשר ההעלם של "אלקים", ההעלם של הגשמיות כשלעצמה. ולכן הנה הסעיף הראשון של ד' חלקי השולחן ערוך הוא: "שלא להתבייש מפני בני אדם המלעיגים", כיון שזהו היסוד של כל העבודה, לשבור את ההעלם על אלקות. המעלה של "ישראל" – "כי שרית עם אלקים ועם אנשים" – היא, שהוא שר ובעל הבית על ההעלם של "אלקים" ו"אנשים". כלומר, שלגבי מדריגת "ישראל" אינם מסתירים כלל. לא זו בלבד שהם מפסיקים ללחום עמו, אלא יתירה מזה, הם עוד נותנים הסכמה על הברכות¹⁷ – לא זו בלבד שניצח את "שרו של עשו", אלא השר גם בדרך אותו¹⁸. וכמו שנאמר¹⁹: "גם אויביו ישלם אתו", ועד שאפילו האויב הגדול ביותר, "נחש הקדמוני" – שהוא השורש של כל החטאים והאויבים – לא זו בלבד שאינו עומד נגדו, אלא "ישלם²⁰ אתו", שמסייע לו²¹.

ד. וזהו גם מה שנתבאר בליקוטי תורה¹ החילוק בין יעקב וישראל, מיוסד על הפסוק² "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל": במדריגת יעקב – אין "און" (אין בו חטא, והוא שלם במחשבה דיבור ומעשה), אבל "עמל" ישנו; הוא מוכרח להתייגע שלא יהיה בו "און", כיון שישנם העלמות והסתרים שצריך לעמוד נגדם.

17) להעיר משבת (ק"ט, ב): אשר תיכף בתחלת השבת בע"ש – מלאך רע עונה אמן.
18) כדברי יעקב להמלאך: "לא אשלחך כי אם ברכתני" (שם, כז), ואכן פעל זאת – כהמשך הכתוב (שם, ל) "ויברך אותו שם" (מהנחה בלתי מוגה).
19) משלי טז, ז. ו"ב"ר ר"פ וירא: זה הנחש. וע"פ משנ"ת באוה"ת עה"פ ואיבה אשית (בראשית מז, ב).
20) "ישלים" – מלשון שלום, וגם מלשון שלימות (ראה לקו"ת פ' ראה ל, ריש ע"ג), היינו, שעי"ז ניתוסף שלימות בעבודתו (מהנחה בלתי מוגה).
21) והיינו, שהמלעיגים עצמם, נעשים מסייעים בעבודה. וע"ד המבואר בתניא (אגה"ק סכ"ה (קמא, א)) בנוגע ל"נכרי המדבר ומבלבלו בתפלתו", שהכוונה בזה היא "כדי שיתגבר ויתאמץ יותר בתפלתו", "ועצה היעוצה להתעוררות זו היא מענין זה עצמו, כשישים אל לבו ויתבונן ענין ירידת השכינה... להתלבש ניצוץ מהארחתה... בדבור נכרי זה המדבר דברים המבלבלים עבודתה... וזהו ממש אשר שלט האדם באדם לרע לו, דהיינו שעי"ז מתעורר האדם להתפלל יותר בכוונה כו" (מהנחה בלתי מוגה).

קטן, ברכות השחר וברכת המזון וקריאת שמע שעל המיטה – זאת אין דוחים, אלא נוהגים כרגיל, מיום מלאות לבן שלוש שנים¹³.

הנהגות מיוחדות בימים אלו¹⁴: להוסיף בלימוד התורה ובנתינת צדקה [ובוודאי בשבתות שביין המצרים: תורה – בהוספה על העניין ד"ויקהל משה" להקהיל קהילות בכל שבת ושבת¹⁵, ו"להשתדל שבכל יום מימי בין המצרים יהיה עניין הצדקה באופן המותר ביום זה... ביום השבת – עלידי הכנסת אורחים (בסכר פנים יפות); או עלידי זה שביום השישי שלפניו מפרישים "משנה" לצדקה¹⁶], עליפי מה שנאמר "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה"¹⁷.

תורה: לקבוע¹⁸ (ובמקום שכבר ישנם – להוסיף) שיעורי לימוד בהלכה ופסקי דינים, ולכל לראש – הלכה למעשה מדיני ימים אלו¹⁹, וגם (בענייני גאולה²⁰) בתורת בית הבחירה, בית מקדשנו, על-פי מה שאמרו רז"ל שעלידי לימוד זה "אני מעלה

13) אג"ק כרך כד עמ' שנה. וע"ז שבתספורת דחוייה ב"ג בעומר הורה הרבי לנהוג את כל הנ"ל מיום התספורת ואילך (אג"ק כרך ח עמ' הפט). ומאידך, את לבישת טלית קטן וכו' ניתן להקדים לפני ג' שנים (ראה היכל מנחם ח"ב עמ' כט).

14) 'תורה' ו'צדקה' לקוטי שיחות חלק ח"י עמ' 486 וחלק כ"ד עמ' 33. הלכות (משפט) בשבתורה בפרט, ולימוד הרמב"ם במיוחד, שכולל הלכות דכל התורה כולה ('התועדויות' תש"נ ח"ד עמ' 54). – הוספה זו שייכת גם לילדים הנמצאים במחנות הקיץ ('התועדויות' תשמ"ח ח"ד עמ' 50). ההוראות בנדון, שהן 'מילתא בטעמא' שייכות לכל שנה ושנה (שיחת מוצש"ק פינחס תשל"ח, הנחת הת' בלתי מוגה ס"א).

15) שעניין 'הקדמת רפואה' עלידי שיהפכו לימים טובים – 'התועדויות' תש"נ שם.

16) לקוטי שיחות כרך כג עמ' 299 ובהערה. ופירוט מהצעה כיו"ב בהתועדויות תש"א ח"א עמ' 24. במק"א הוסיף הרבי בכיו"ב: צדקה באכילה ושתייה ('לחיים'), או צדקה רוחנית (עצה טובה, וכש"כ לימוד תורה), ובפרט החלטה בשבת על נתינת סכום מסויים לצדקה, להפרישו מיד במוצש"ק ולתיתו לעני או לגבאי בבוקר (סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 222 ובהערות, 'התועדויות' תשמ"ח ח"ד עמ' 376 ועוד).

17) כמבואר בלקוטי תורה ר"פ דברים, ש'משפט' היינו תורה, ככתוב (מק"ג) "כמשפט הראשון", ותירגם אונקלוס "כהלכתא קדמייתא" (שם).

18) קביעות בזמן וקביעות בנפש, לכל אחד ואחת ('התועדויות' תשמ"ג ח"ד עמ' 1834).

19) 'התועדויות' תשמ"ח ח"ד עמ' 78, 91 (מוגה), 108.

20) ספר השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 606.

עליהם כאילו הם עוסקין בבניין הבית²¹. היינו: בתנ"ך²² – בספר יחזקאל מפרק מ' והלאה, במשנה ובגמרא – מסכתות מידות ותמיד²³, וברמב"ם – הלכות בית הבחירה. ולהוסיף וללמוד הביאורים בענייני בית המקדש בתורת החסידות, ובפרט בתורתו של הצמח צדק, שזכה דורנו ונתגלו בו כמה דרושים על הפסוק ביחזקאל (אור התורה על נ"ך), ומעט גם על המשניות דמסכת מידות (חידושים על הש"ס, במקומו) וכיו"ב²⁴.

צדקה: ההוספה בצדקה – באם אפשר – להפריש לצדקת בית מקדש מעט (בתי כנסת ובתי מדרש, ישיבות וכיוצא בזה)²⁵.

תענית ציבור: מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר. השוכב לישון ובדעתו להשכים לאכול או לשנות, יתנה במפורש לפני השינה שעדיין אינו מקבל עליו את התענית, ואז

21) תנחומא פ' צו ס' יד. ויתירה מזו, שעלידי זה "בניין ביתי" אינו "בטל" (ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 535). ואף [כנראה – באופן חיובי] נפעל בניין ביהמ"ק דלעתיד ('התועדויות' תשמ"ב ח"ד ס"ע 1945). הרבי החל לעורר ע"ז בשנת תשל"ו ('שלשלת היחס' בראש ס' היום יום עם מ"מ וציונים', החל מ'הוצאה חדשה ומתוקנת עם הוספות, תשמ"א).

22) וקודם כל בפ' תרומה, תצוה, תשא – בענייני המשכן וכליו ובגדי כהונה, שמהן למדים לענייני ביהמ"ק, תוספת זו לא הופיעה בהוראות בנדון כל השנים, שרבות מהן מוגהות, אלא פעם אחת ויחידה (בלתי מוגה) ב'התועדויות' תש"ד מ"ח עמ' 2248, וראה בכיו"ב ספר השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 252 ובהערות. וראה 'התקשרות' גיליון שי"ב עמ' 18 הערה 25, וש"נ.

23) באחת הפעמים הזכיר הרבי את מעלת מסכת תמיד על מסכת מידות, כיוון ש'מקדש העתיד בניו ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים' הרי הלימוד אודות העבודה בביהמ"ק נוגע אז למעשה יותר מאשר הלימוד אודות בניין ביהמ"ק" ('התועדויות' תש"נ ח"ד עמ' 55 הערה 186), וא"כ לכאורה יש ללמוד גם את כל ההלכות השייכות לעבודת ביהמ"ק, וקודם כל ההלכות השייכות למסכתות אלו, בהל' כלי המקדש, תמידין ומוספין, ומעשה הקרבנות שברמב"ם.

24) 'התועדויות' תשמ"ט ח"ד עמ' 38. וראה ספר הליקוטים – צמח צדק, ערך ביהמ"ק (אות ב עמ' רכב, ובהנסמן בסופו).

25) בספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 691 נוסף, שבשנה זו, כיוון שעומדים כבר על סף הגאולה, יש ללמוד זאת לא מצד ההתגברות דרגש האבילות וההשתדלות לתקן החסרון דחורבן ביהמ"ק, אלא (גם לולי החורבן) מצד הכוסף וההשתוקקות להמעלה והשלימות דבית המקדש השלישי, גדלות שלא היתה מעולם, עיי"ש.

25) כשבאים לעורר ע"ד נתינת צדקה, יש להביא בפועל קופת צדקה, שאז תיכף ומיד נותנים צדקה בפועל ('התועדויות' תשמ"ח ח"ד עמ' 123).

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת בלק

י"ז בתמוז¹

בשבתות של 'בין המצרים' יש להישמר מעניינים של חשש אבלות, יותר מבשאר שבתות השנה, כדי שלא לתת מקום לחשש אבלות בשבת². פרקי אבות - פרק ו.

יום ראשון

תענית שבעה עשר בתמוז - נדחה

בין המצרים³:

מיום זה עד אחר תשעה באב אין נושאים נשים, אבל שידוכים מותר לערוך אפילו בתשעה באב עצמו, וסעודת שידוכים בלא ריקודים מותרת עד ראש חודש מנחם אב (ולאחר מכן אסור לעשות סעודת שידוכים אפילו בשבת, אלא כיבוד קל⁴).

(1) והעיר הרבי לגבי שבת זו: "וצ"ע בנוגע להתחלת הלימוד בענייני בית הבחירה ב"ז בתמוז שחל בשבת - האם השבת דוחה את כללות **הזמן** דבין המצרים, והתחלת בין המצרים בקביעות כו היא ביום ראשון, או שהשבת דוחה רק את **הצום**, והעניינים הבלתי רצויים דבין המצרים" (סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 691. ההדגשות אינן במקור).

(2) לקוטי שיחות כרך ד עמ' 1091. ומציין לחגיגה (יה, טע"א) - שגם איסור התירו שם מטעם כעין זה, ע"כ. והיו שנים שבהן הקפיד הרבי להתוודע בכל אחת משבתות בין המצרים. והנה בהלכות אבל (שו"ע י"ד ס' ת) נפסק שיש **אבלות** בשבת, ורק אבלות **דפרהסיא** אסורה אז. עליכן אין לתמוה על שלמנהגו אין מברכים שהחינו בשבת שבין המצרים, שהרי אין זה 'בפרהסיא'. אמנם בכמה שיחות הלשון היא שבשבת "אין בכלל אבלות": לקו"ש ח"ב, 358 - מש"פ מטו"מ תשט"ו (בהנחה - תו"מ יד, 223), אין עצבות, וכדי למנוע כל ספק, צ"ל בשמחה יתירה, כסעודת שלמה בשעתו. לקו"ש ח"ד, 1090 ('שערי המועדים - תמוז' ס' מוה. ראה תו"מ כ, 195 ושי"נ לעוד שיחות) "אין בה אבלות". תורת מנחם כג, 201 - שכל ענייני בין המצרים אינם שייכים בשבת. סה"ש תשי"ג ב, 566 ששבת הו"ע הקדמת רפואה למכה, כי שבת שייכת לנאולה.

(3) כנראה, אין נוהגין כפי המוצע בביאור הלכה ר"ס תקנ"א (מא"ר ופרמ"ג) להחמיר ב"ז בתמוז ועשרה בטבת כמו מ"ר ח"ב. וע' נטע"י גבריאל בין המצרים ח"א עמ' עג, עה, עו ועוד (כמובן לא מכוונים לזה, אבל אם צריך - מכבדים וכו').

(4) מ"א ס' תקנ"א ס"ק י.

הורגים את היצירה הרע), "ולבי חלל בקרבי"²⁸, אזי נעשה אופן חדש בחיים.

שני פתגמים הנ"ל של הצמח צדק מבארים את שתי הדרגות הנ"ל דיעקב וישראל: בדרגת "יעקב", שיש עדיין צורך במלחמה עם היצירה הרע, "קטלה פלגא" - הרי זה חיי עמל ("א געמאָטערטער לעבן"); אבל בדרגת "ישראל", שכבר הרג לגמרי את היצירה הרע, "קטלה כולה" - נעשה אופן חדש

ולכן נקרא "יעקב עבדי"²² - מלשון עבודה²³ ויגיעה, לברר את נפש הבהמית (אלא שאין בו "און", כיון שסוף כל סוף מתגבר ומנצח את היצירה הרע).

אבל במדרגת "ישראל" נאמר "ולא ראה עמל בישראל", שאינו צריך כלל להתייגע וללחום עם היצירה הרע, כי "שרית עם אלקים ועם אנשים", הוא כבר שולט וביטל את כל ההעלמות וההסתרים על

כשם שלא שייך שיהיה למישהו שליטה ח"ו על הקב"ה,

כך כביכול אין לאף אחד שליטה על נשמת איש ישראל,

אם רק אינו חפץ בכך

בחיים: חיים נעימים וחיי תענוג.

1. כאמור לעיל, הרי, "לא הביט און ביעקב". אף שבמדרגת יעקב ישנו עניין של "עמל", כיון שהמלחמה עם היצירה הרע היא יגיעה קשה וכרוכה עם סכנה, מכל מקום, יש בכוחו לנצח את המלחמה ולהיות נקי מ"און".

והיינו לפי שכל יהודי הוא "נצר מטעי מעשה ידי", והוא "חלק אלקה ממעל ממש"²⁹ (חלק מהקב"ה כביכול), ולכן, כשם שלא שייך שיהיה למישהו שליטה ח"ו על הקב"ה, כך כביכול אין לאף אחד שליטה על נשמת איש ישראל, אם רק אינו חפץ בכך;

בכוחו של יהודי תמיד לנצח את המלחמה, ויתירה מזה, שיש לו ההבטחה שסוף כל סוף אכן ינצח את המלחמה בפועל: "לא ידח ממנו נדח"³⁰, "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא".

גם ההבטחה והוודאות (ככל העניינים בתורה) נוגעת לעבודה בפועל עכשיו. הוודאות שסוף כל סוף יהיה הניצחון במלחמה, צריכה להוסיף תוקף ושמחה בעשיית העבודה, ושמחה זו מועילה

אלקות. ולכן העבודה של "ישראל" אינה באופן של מלחמה (עם הלעומת זה), אלא כללות העבודה היא להתעלות בעילוי אחר עילוי במדרגות בקדושה גופא²⁴ - "ילכו מחיל אל חיל"²⁵.

ה. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר²⁶ אודות הרבי הצמח צדק, שפעם, באמצע התוועדות, מרוב התרגשות, קפץ על השולחן, ואמר: "מה לי קטלה כולה (הריגת היצירה הרע לגמרי), מה לי קטלה פלגא²⁷ (מחצה, חלק) - אבל קטלה פלגא על כל פנים צריך להיות". ולאחרי משך זמן של התוועדות וריקודים, המשיך: כאשר מגיעים ל"להרגו" (כאשר

(22) ישע"י מד, א.

(23) וע"ד המבואר בענין "עובד אלקים" ("לשון הוה, שהוא באמצע העבודה שהיא המלחמה עם היצירה ר"כ"ו - תניא רפט"ו), שזהו מלשון "עיבוד עורות" (תו"א משפטים עו, א. ובכ"מ), שזוהי עבודה הכרוכה ביגיעה גדולה, הנקראת בכללות בשם "עמל", וענין זה הוא בכל אחד ואחד בהתאם לדרגתו, מעמדו ומצבו, ולפי זה נמדד ה"עמל", גדלו עמקו ורחבו כו' (מהנחה בלתי מוגה).

(24) וע"ד המבואר באגה"ק (סכ"ו (קמה, א)) בנוגע לאופן העבודה לעתיד לבוא - לאחר ש"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" (זכרי' יג, ב), ובמילא לא יהי צורך בעבודה ד"סור מרע" - שהעבודה תהי' "לייחד יחודים עליונים יותר להמשיך אורות עליונים יותר כו'" (מהנחה בלתי מוגה).

(25) תהלים פד, ח. וראה ברכות ומו"ק בסופן.

(26) שיחת יום ב' דחה"ס תרצ"ו ס"ג (סה"ש תרצ"ו ע' 8).

(27) ב"ק סה, א.

(28) תהלים קט, כב. וראה תניא פ"א (ה, ב).

(29) שם רפ"ב.

(30) שמואל"ב יד, יד (בשינוי לשון). וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג. תניא ספ"ט.

"נאה לצדיקים ונאה לעולם"

רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון בן יוחאי אומר: הגוי והכוח והעושר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה והבנים נאה לצדיקים ונאה לעולם; שנאמר, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. ואומר, תפארת בחורים כוחם והדר זקנים שיבה. ואומר, עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם. ואומר, וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך ה' צבאות בהר ציון ובירושלים ונגד זקניו כבוד. רבי שמעון בן מנסיא אומר, אלו שבע מידות שמונו חכמים לצדיקים כולם נתקיימו ברבי ובבניו (פרק ו, משנה ח)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

עטרת, זה העושר. תפארת, זה הגוי והבנים. ותפארת בנים אבותם, והכוח תפארת בחורים כוחם, והכבוד ונגד זקניו כבוד, והחכמה דזקנים טובא איכא הכא וחד מינייהו לזה שקנה חכמה.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

השאלות במשנתנו: א) "נאה לצדיקים ונאה לעולם" – מה עניינו של גוי זה. מה שאין כן אם היה אומר "הנאה לצדיקים והנאה לעולם", או "טוב לצדיקים וטוב לעולם", היה ענינם מובן. ב) הקשר לבעל המאמר – רבי שמעון בר יוחאי.

והביאור:

גוי אינו מעלה ושלמות באדם כפי שהוא לעצמו; לאדם עצמו אין הבדל כלל אם הוא נאה או מכוער. המעלה והשלמות היא רק לגבי הזולת – השני מבחין ביופיו ומתרשם מכך. לכן מדייק התנא ששמונה דברים אלו, שבהם מתבטא יופיו של אדם, הם "נאה לצדיקים" ו"נאה לעולם" – המעלה והשלמות שבהם הוא (בעיקר) לגבי הזולת (ולא אמר "הנאה לצדיקים" או "טוב לצדיקים", המורה על מעלה ושלמות באדם עצמו).

ולכן צריך להשתדל להיות נאה, כי על-ידי זה יקיים את הציווי "שיהא שם שמים מתאהב על ידך" ויוכל להשפיע על זולתו. שהרי טבע העולם הוא שגוי כפשוטו מושך את לב הבריות, ודבריו של אדם נאה מתקבלים יותר.

ולכן הדבר האחרון שמפרט התנא הוא – "והבנים". כי אמיתית ההשפעה בעולם ("נאה") מתבטאת בכך שנמשכים אליו תלמידים ("בניך אלו התלמידים") ומקבלים והם ממשיכים דרכו.

והנה, רבי שמעון בן יוחאי היה נעלה מענייני העולם, שהרי היתה תורתו אומנתו, והיה נמנה על "בני עלייה" המועטים. והחידוש הוא שגם רשב"י אומר שבשעה שיוצאים להשפיע בעולם חשוב עניין הגוי, כי על-ידי זה מתקבלים דבריו יותר.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת במדבר תש"מ – בלתי מוגה)

אבל במוצאי שבת, כאשר צריכים לחזור ולירד למדרגת "יעקב עבדי", לעסוק בעבודת הברורים דששת ימי החול – אזי מכריזים למעלה לכל יהודי: "אל תירא עבדי יעקב", שלא יתיירא לירד לדרגת "יעקב עבדי";

ואין זה רק ציווי שלא יתיירא, אלא יחד עם זה נותנים לו גם כוח ועוז שלא להתיירא ולעסוק בעבודה בשמחה,

והשמחה מקילה את העבודה וממהרת ראיית "שכר טוב בעמלו", ועד שזוכים "ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"³⁴.

(מהתוועדות מוצאי ש"פ בשלח, י"א שבט ה'תשח"י.

תורת מנחם כרך כב עמ' 36-41)

אדרבה – זהו ענין של קדושה ומצווה.

וכללות הענין בזה – שבשבת נמצא יהודי ב"רשות היחיד", דיחידו של עולם, ששם "לא יגורך רע" (תהלים ה, ה), ולכן אינו זקוק ל"עמל" עם הלעו"ז, שנשאר למטה (מהנחה בלתי מוגה).

(34) תמיד בסופה.

לניצחון, וגם – למהר את הניצחון שיהיה מוקדם יותר. וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר³¹: "חייל... אף על-פי שהולך למקום סכנה, הולך הוא מתוך ניגון של שמחה... הוא הולך בשמחה, ועל-ידי זה מנצח".

ז. ולכן אומרים במוצאי שבת: "אל תירא עבדי יעקב וכו'" – כמבואר בלקוטי תורה שם³²:

בשבת – יהודים הם בבחינת "ישראל", ואז אינם זקוקים לעבודה ויגיעה לברר בירורים³³.

(31) סה"ש תש"ט ס"ע 323 ואילך. וש"נ.

(32) בתורת החסידות מבוארים כמה מנהגים ונוסחאות גם מאלה שאינם בנוסח ונוהג חב"ד.

(33) וע"ד שבורר בגשמיות אסור בשבת, והיינו לפי שהעבודה

דשבת אינה לברר בירורים, והעבודה אינה בהענין ד"סור מרע", אלא עיקר העבודה היא ב"עשה טוב".

וזהו גם ששבת ענינו תענוג – וקראת לשבת עונג" (ישעי' נח, ג), ועד שמצווה לענגו בעונג אכילה ושתי', בבשר

שמן ויין ישן (ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסרמ"ב. וש"נ), והיינו, שלא זו בלבד שהגשמיות אינו מעלים ומסתיר, אלא

מידי ערב נערכות
הכשרות מטבחים
ברחבי הארץ
על ידי פעילי
'מבצע כשרות'

חסיד חב"ד! אנו זקוקים לך,
בכדי שנוכל לתת מענה
לכל בקשה

בוא ליטול
חלק פעיל
ב'מבצע
כשרות!'

צעירי
אגודת חב"ד
אגף המבצעים

לפרטים והצטרפות:
053-330-9419 יענקי

מציאותו האמיתית של יהודי

אתהפכא' של בלק למלכות בית דוד

מובא בדרושי הצמח צדק מדברי השל"ה - "בלק ובלעם שניהם היו חכמים גדולים... ובלק היה יותר חכם, וידע שלשלת הגדול יחס מלכות ישראל, שהוא מלכות בית דוד ומשיח, וידע כי זה העצום יבוא ממנו כו", שהרי דוד המלך, וכן משיח שהוא מבית דוד, יצא מרות המואביה, הנקראת "אמה של מלכות", שיצאה מבלק מלך מואב.

ולהעיר גם מדברי הרמב"ם "אף בפרשת בלעם (שבפרשת בלק) נאמר ושם נבא בשני המשיחים, המשיח הראשון שהוא דוד... ובמשיח האחרון שעומד מבניו שמושיע את ישראל [באחרונה], ושם הוא אומר אראנו ולא עתה - זה דוד, אשרנו ולא קרוב - זה מלך המשיח, דרך כוכב מיעקב - זה דוד, וקם שבט מישראל - זה משיח", ועל דרך זה בנוגע להמשך הפסוקים שבפרשה.

ונמצא ש"בלק" מורה על העניין של אתהפכא' חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא, בתכלית העילוי. היינו, שמהפכים את ענינו של "בלק מלך מואב" שממנו תצא "מלכות בית דוד ומשיח".

אפילו בלק יודע

מכאן למדים הוראה נפלאה בעבודת ה':

כאשר יהודי עושה "חשבון צדק" ממעמדו ומצבו, אשר מחד גיסא, הרי הוא בנו של הקב"ה כמו שכתוב "בנים אתם לה' אלוקיכם", ולא עוד אלא שחביבותו אצל הקב"ה היא על-דרך החביבות של בן יחיד שנולד להורים זקנים לעת זקנתם... ולאידך גיסא, הרי ידע איניש בנפשיה שנכשל בעניין בלתי רצוי כו', ובכל אופן הנהגתו אינה בהתאם לגדול מעלתו בתור בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה - אזי עלול לבוא למצב של נפילת הרוח כו', ולכאורה אינו יכול להיות במצב של שמחה.

הנה על זה באה ההוראה מפרשת בלק - שאפילו בלק "ידע שלשלת הגדול כו' מלכות בית דוד ומשיח", ואם הדברים אמורים בנוגע לבלק, הרי קל-וחומר בן בנו של קל-וחומר בנוגע לכל אחד ואחת מישראל, שהוא בעצמו חלק משלשלת גדולה זו, הקשורה עם מלכות בית דוד ומשיח.

גם כאשר פוגשים יהודי... שבגלוי ובחיצוניות הרי הוא בשפל המצב, עד למצב דבחינת "בלק" (כרייתו כו'), יש לזכור שאין זה אלא עניין חיצוני בלבד, אשר הכוונה בזה היא - להפכו לטוב, עד שגם בגלוי ובחיצוניות יבוא לבחינת החקיקה... בהתאם למציאותו האמיתית, הפנימית והעצמית - בחינת יחידה, ניצוץ של משיח, בחינת היחידה הכללית.

[ובהערה שם:] להעיר ממאמר הבעל שם טוב שכל אחד מישראל צריך לתקן ולהכין "חלק קומת משיח השייך לנשמתו". . ומרומז גם בפסוק "דרך כוכב מיעקב" שבפרשתנו - על-פי פירוש הירושלמי ש"כוכב" קאי על כל אחד ואחד מישראל, וביחד עם זה פסוק זה קאי על משיח - מצד "חלק קומת משיח השייך לנשמתו".

(מהתוועדות שבת פרשת חוקת בלק תשמ"ו. התוועדות תשמ"ו כרך ד, עמ' 42-43)

אדמו"ר שליט"א החלון [שבחדרו] עוברים ילדי בעדפורד וכמו-כן ילדי ברונקס. 3:00 תפילת מנחה - הורה לילדי ברונקס לשיר 'הושיעה את עמך'...".

זיכרונות ילדות

שח הגה"ח ר' ברוך יורקוביץ שיחי' על זיכרונותיו מ'בית חיינו' הפותחים בשנות ילדותו: "בילדותנו היינו באים הרבה פעמים לבקר אצל 'אם המלכות', הרבנית הצדקנית מרת חנה עליה-השלום אמו של הרבי, שאמי הייתה מאד מקורבת אליה.

"מספר ימים לפני פטירתה התבטאה הרבנית חנה בפני הדוד - הרה"ח ר' בערל יוניק - שאם אמא שלי הייתה נמצאת אצלה היא הייתה מרגישה הרבה יותר טוב.

"הרבי היה מדווח על הביקורים על-ידי אמו, וְזָכַר לְדָבָר: בשעה שהרב ישראל דז"ייקובסון נכנס אל הרבי עם רשימת הצעות שידוך לנכדו הרה"ת ר' אברהם שי' אלטיין התבטא הרבי: שמעתי מאמי שמשפחת יורקוביץ היא משפחה עדינה!... (וכך יצא לפועל השידוך עם אחותי תחי').

"כשהייתי בגיל 6 שנים בערך, הייתי ב'יחידות' - להלן שיחזור הפרטים שנחרטו בזיכרונותי:

הרבי: בן כמה אתה? הילד: בן 6. הרבי: מה אתה לומד? הילד: פרשת ויגש. הרבי: מה פירוש המילה "ויגש", ומי ניגש למי? הילד: "ויגש יהודה" יהודה התקרב ליוסף. הרבי: מה רצה יהודה מיוסף, האם הוא רצה ממנו סוכריה? הילד (בחיוך): הוא רצה שהוא (יוסף) לא יקח את בנימין! הרבי: למה יוסף רצה לקחת את בנימין? מדוע שירצה לעשות דבר כזה? הילד: הוא רצה לראות אם עוד חושבים אודותיו...

*

"בגיל מאוחר יותר בתשכ"ח נכנסתי ל'יחידות' (בסמיכות ליום הולדת) והרבי אמר לי: "כתוב 'שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה'; על-ידי שינון פרקי תניא (בעל-פה) מגיעים ל'שאו מרום עיניכם', כמו שדובר במאמר החסידות ד"ה 'בלילה ההוא נדדה שנת המלך'".

*

(הדברים נרשמו מפיו ע"י הרה"ת ר' יצחק יהודא שי' רוזן לוד, והוכנו לדפוס ע"י מ.מ.ל.)

מועיל יותר לארץ הקודש, "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", ולטובת היהודים - אין להתחשב בשום לחץ, ויש ללכת בתוקף, שהתנהגות כזו (לא זו בלבד שלא תביא לתוצאות בלתי-רצויות, חסו-שלום, אלא אדרבה: היא) תגדיל את חשיבות היהודים בעיני העמים.

אילו זכינו, לא היינו זקוקים ללמוד הוראה זו מהתנהגותו של אינו-יהודי, ולנו בעצמנו היתה התקיפות הראויה, משום היותנו קשורים עם מלך מלכי המלכים הקב"ה. אולם היות ולא זכינו, ועד כה מוותרים, לצערינו, על כמה ענינים בגלל לחץ [ועד שויתרו בענינים של פיקוח-נפשות, כדלקמן] - הראה לנו הקב"ה הוראה, על-ידי המאורע הנ"ל, כיצד יהודי צריך להתנהג.

והלוואי שהמאורע שראו בעיני בשר (שדוקא על-ידי הדרך שהולכים עם תוקף יכולים לפעול יותר) יפעל על היהודים שעד עתה נהגו כמו "הירא ורך הלבב" ופחדו מ"קול עלה נידף" - משום שהוא נידף על-ידי אינו-יהודי - והזמינו תמיד על-עצמם לחץ נוסף,

שמהיום והלאה ילכו בתוקף ויכריזו גלוי לעין-כל שכל ארץ ישראל לגבולותיה שייכת ליהודים, [שמכיון שגבולות ארץ ישראל נמנו בתורה שבכתב, יודעים מכך גם אומות-העולם (וכמבואר בכמה מקומות שגם לאומות-העולם מותר ללמוד תורה שבכתב [שלא כן היא תורגמה בשבעים לשון], ועל-כל-פנים אין בזה תוקף האיסור כפי שהוא בתורה שבעל-פה]

וכשמה אשר יקראו לה בלשון הקודש: "ארץ ישראל".

כנס בסוכה

"בבית מדרשו של הרבי, נהגו לערוך באחד מימי חול המועד כינוס לילדי "צבאות ה'", אחר תפילת מנחה עם הרבי, היה הרבי אומר לפנייהם שיחה " (אוצר מנהגי חב"ד' סוכות עמ' שכז). אלא ששם מדובר בזמן שלאחר ייסוד ארגון "צבאות ה'" בערב סוכות תשמ"א, כלומר ב'12 השנים תשמ"א-תשנ"ב.

ועוד: ביומנו של הרה"ח ר' מנחם מענדל (מני) שי' וולף משנת תשכ"ט נכתב:

"יום ה' י"ח תשרי תשכ"ט: בשעה 1:30 פותח

ללמוד מאומץ ליבו של מנהיג גוי

השנה מלאו 40 שנה לביקורו בארץ של נשיא מצרים אנואר סאדאת • בשיחת קודש מיוחדת שנאמרה מתוך חדרו הק', שבו שהה לאחר אירוע הלב שעבר בשמיני עצרת באותה שנה, התייחס הרבי בהרחבה למשמעויות שיש להסיק מאומץ ליבו של המנהיג המצרי • ועל זיכרונות ילדות במחיצת הרבי

הפלא בהנהגת שר מצרים

השנה מלאו ארבעים שנה לביקורו של נשיא מצרים סאדאת בארץ, במוצאי שבת קודש פרשת ויצא ט' כסלו תשל"ח (19 בנובמבר 1978 למנינם). באותה תקופה שהה הרבי בחדרו הק' (אחרי אירוע הלב בשמיני־עצרת) ממנו נשא דברים. הרבי הפיק הוראה בעבודת ה' – "לא ניתן להסתמך על חשבונות שכליים", וכן קרא ללמוד בפועל מהנהגתו ואומץ ליבו של אותו מנהיג מצרים.

בין השאר אמר:

כאן המקום לבאר את ההוראה בעבודת ה' מהמאורעות הכי אחרונות – זאת מכיון שצריכים לקשר כל ענין עם "כל מעשיך יהיו לשם שמים" ועם "בכל דרכיך דעהו", ובפרט על־פי תורת הבעל־שם־טוב שכל דבר ודבר אשר האדם רואה או שומע, הוא הוראת הנהגה בעבודת ה' –

הוראות אלו הקשורות עם ארץ הקודש, וממילא נוגעות לכל היהודים, גם ליהודים הנמצאים בחוץ־לארץ (כמדובר לעיל (שיחת ש"פ לך־לך) בארוכה, שמ"ברית בין הבתרים" כאשר הקב"ה אמר לאברהם "לזרעך נתתי את הארץ הזאת", "נתתי", לשון עבר) – "כבר נתתי", לכל יהודי (גם בחוץ־לארץ) יש חלק בארץ ישראל הגשמית, ועל־אחת־וכמה־וכמה בארץ

ישראל הרוחנית – ירושלים של מעלה! –

שעוררו רעש ומהומה בכל העולם, ורבים העלו סברות שונות ומשונות כיצד להסביר את הפלא, ששר וכיוצא־בזה (שבדוגמת מלך) של מצרים ["על־שם שהם מצירות לישראל" – בעבר] עשה דבר חידוש, שאיש [מאלו המתנהגים לפי חשבונות דרכי הטבע] לא חשב שדבר כזה יכול להתרחש. במאורע האמור ישנם שני חלקים כלליים: (א) מעשהו בפועל של השר – שזאת שמעו כולם; (ב) הטעם שבו, מדוע השר עשה זאת – שזה אינו דבר גלוי, ועד ש(כנ"ל) כולם מחפשים כל מיני סברות בזה.

את הביאור בנוגע לגוף המאורע – יכולים לדעת בוודאות, כיון שזה נוגע להוראה שצריכים ללמוד, (וממילא יש על־זה (בודאי) סיוע מלמעלה... מה שאין־כן הביאור בטעם המאורע יכולים לדעת רק בדרך־אפשר.

אבל אף־על־פי־כן, מכיון שעל־ידי ההתבוננות בטעם המאורע מפיקים ביאור שממנו לומדים הוראה בעבודת ה' – מסתבר לומר שזהו ביאור אמיתי.

"יש מנהיג לבירה זו"

ההוראה מכללות (גוף) המאורע הנ"ל:

לפי כל החשבונות של דרכי הטבע לא היה כל מקום למאורע זה. וכאמור לעיל, שכל אלו

לא עם המלוכות הערביות ואפילו לא עם וושינגטון – הגם שהוא זקוק לעזרתם בכסף, נשק וכו'. והעניין הנ"ל (להראות שהוא עומד ברשות עצמו) היה אצלו כל־כך בתוקף, שמבלי הבט על כך שמיד עם פרסום החלטתו, הוא עורר התנגדות מכל הצדדים.

[מכמה מלוכות היו לו ההתנגדות בגלוי, וכמה מלוכות (שלא מתאים להם לומר גלויות שהם מתנגדים בגלוי לענין של "שלום") אמרו לו שהם יקרים לענין, ורמזו לו ברמז ברור שלא יעשה זאת. עד כדי־כך, שהיה לחץ גם מוושינגטון שהוא לא יסע, באמרום שהם יטענו בשבילו את כל הטענות שהוא רוצה לטעון] –

משעה לשעה הוא ביצר את עמדתו ביתר תוקף, בכדי להראות שהוא עומד ברשות עצמו. והיות ו"חוצפא מהני" – התוקף הנ"ל הועיל לו לחזק את מעמדו ומצבו, הן במדינתו גופא, והן ביתר המדינות –

שתמורת זאת שבמשך כמה שנים הוא היה כעני המחזר על הפתחים, והתרוצץ ממקום למקום בכדי לקבל עצה (בנוסף לבקשתו שיתנו לו כסף ונשק (וכיוצא־בזה) – נהיה כעת בדיוק ההיפך.

הכל משכימים לפתחו, ומנסים לפעול עליו שיוותר על איזושהי יוקרה, ויאפשר גם למישהו נוסף להיקרא מנהיג וכו'. עד כדי־כך, שמתחשבים בדעתו לא רק במדינות הערביות אלא גם בארצות־הברית ובברית־המועצות, שנקראות המלוכות הכי אדירות. וכאן לא נוגע מה תהינה התוצאות מכך – כאן נובעת רק העובדה שכעת התחזק מצבו [בין במדינתו, בין במדינות אחרות עד למלוכות הכי אדירות], היות ועל־ידי המעשה שלו הוא הוכיח לכל, ש(למרות כל ההתנגדות) כאשר הוא רוצה, כולם צריכים לציית לו כי אם לא – מי יודע מה הוא יכול לעשות עוד בהמשך לזה!

לא להתחשב בלחצים!

מכל זה ניתן להפיק הוראה פשוטה וברורה. למרות שנמצאים במעמד ומצב שזקוקים לכסף, לנשק, עד אפילו לעצה טובה (וזקוקים גם לענינים נוספים, שלא צריכים לאומרום בגלוי, "ודי לחכימא ברמיזא" –

אף־על־פי־כן, כאשר מדובר בנוגע לענין שהוא

שמתעסקים בחשבונות של תכסיסי מלוכה, לא העלו על דעתם שיכול להתרחש מאורע כזה, וגם כעת (לאחר המאורע) הם תמהים על כך. וזו ראייה ברורה ש"יש מנהיג לבירה זו", שהוא אינו קשור חס־ושלום עם שום מדידות והגבלות של הטבע.

ומכיון ש"לב מלכים ושרים ביד ה'" – אפילו מלכים ושרים יהודיים, ובפרט שכאן מדובר אודות אחד שאינו בעל־בחירה – במילא יכול היה לצאת לפועל דבר שלפי כל חשבונות הטבע (ותכסיסי המלוכה) הינו מופרך לגמרי. ענין זה עצמו מהווה הוראה עיקרית בעבודת האדם לקונו. לא ניתן להסתמך על 'חשבונות' של שכל, משום שאפילו בדבר שהוא מחושב בתכלית השלימות לפי כל החשבונות – יכול הקב"ה לעשות שבפועל ובגלוי לעיני בשר יתרחש ההיפך הגמור ממה שחשבו.

עמידה תקיפה – מעמידתו כמנהיג

אף־על־פי שמעשהו זה נעשה בגלל שהוא אינו בעל־בחירה [נוסף על כך ש"לב מלכים ושרים ביד ה'" – בכל־זאת, הרי ודאי שהיתה לזה אחיזה בטבע, שהיה לו 'חשבון' בזה.

ועל־פי האמור לעיל שיש להתבונן (גם) בטעם המאורע, בכדי ללמוד מכך הוראה בעבודת ה' – צריכים להתבונן (גם) ב'חשבון' שהיה לו בזה (וללמוד מכך הוראה).

שכפי שמסתבר בפשטות, ה'חשבון' שלו הוא: מכיון והוא היה 'מנהיג' שעומד ברשות עצמו, ולאחרונה החלו להראות לו מה עליו לעשות וכיצד עליו להתנהג

– הן מוושינגטון, שמשתדלת ככל יכולתה שכולם ידעו שהיא מנהלת את העולם, ושכל המדינות (הקטנות) צריכות לנהוג לפי ההוראות שהיא מורה להן – כולל גם ההוראות בנוגע לקירוב לשלום.

והן מה(אסיפות של) המלוכות שנקראים 'ערביים' (למרות שבאמת אינם ערבים כלל אלא מה'ערב רב' – מאומות שונות: מצרים, ישמעאלים וכו') –

כל הלחץ הזה עורר אותו להראות לעולם שהוא מתנהג על דעת עצמו ופועל כרצונו, ואינו מתחשב,